

Баланюк Н. Ю.

здобувач Національного університету
державної податкової служби України

ПРАВОВІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Розглянуто правовий механізм функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Визначено напрями вдосконалення нормативно-правової бази для розвитку недержавних пенсійних фондів.

Ключові слова: недержавні пенсійні фонди, контроль та регулювання сфери пенсійного забезпечення, пенсійна реформа, система недержавного пенсійного забезпечення.

Одним із важливих напрямів реформування пенсійної системи України є запровадження системи недержавного пенсійного забезпечення. Однак запропоновані урядом заходи з реформування пенсійної системи вирішують лише частину проблеми, зокрема створюють умови перерозподілу фінансового навантаження, пов'язаного з виплатою пенсійного забезпечення, з державних до недержавних пенсійних фондів.

Протягом останніх років у державі було прийнято низку законодавчих актів та нормативних документів, що регулюють діяльність недержавних пенсійних фондів (НПФ). Однак існує багато причин, які уповільнюють процес їх утворення та подальшого розвитку в Україні. Головними проблемами є макроекономічна нестабільність у державі, низький рівень ефективності функціонування підприємств та доходності фінансових активів, невисокі темпи зростання реальних доходів населення.

На теперішньому етапі становлення недержавних пенсійних фондів системні дослідження нормативно-правового механізму функціонування недержавних пенсійних фондів та активізації їх діяльності є актуальними та потребують подальшого розвитку. Створення законодавчих передумов для діяльності інститутів недержавного пенсійного забезпечення – нагальна вимога часу та необхідна умова існування ефективної системи розподілу пенсійних коштів.

Проблеми пенсійної реформи та розвитку недержавних пенсійних фондів останнім часом досліджуються в працях вітчизняних науковців: В. Бутузова, Ю. Вітки, І. Гнибіденко, Н. Ковальнової, М. Лазебної, П. Матвієнко, В. Мельничук, Л. Момотюк, Ю. Мороз, Б. Надточій, А. Непокульчицького, С. Сивак, С. Скобельцева, О. Ткача та ін. Проте на сучасному етапі потребують подальших досліджень питання державного нормативно-правового регулювання НПФ та механізму їх функціонування в системі ринкових відносин.

Прискорення процесу реформування пенсійної системи України, низький рівень пенсійного забезпечення населення, інфляційні процеси в економіці потребують підвищення довіри з боку суб'єктів підприємницької діяльності та громадян до системи недержавного пенсійного забезпечення.

Однак необізнаність з боку потенційних учасників НПФ щодо механізму їх функціонування та нормативно-правового забезпечення діяльності вимагає проведення аналізу правових та практичних аспектів функціонування недержавних пенсійних фондів.

В умовах розвинутої економіки пенсійна система держави становить сукупність державних та недержавних фінансових інститутів. Через систему державного пенсійного забезпечення реалізуються державні гарантії стосовно соціального забезпечення непрацездатного населення країни. Недержавні пенсійні фонди провадять свою діяльність шляхом реалізації приватних інтересів їх учасників через забезпечення додаткових пенсійних виплат з індивідуальних пенсійних рахунків. На інвестиційному ринку України НПФ виступають у ролі інституційних інвесторів, які здійснюють інвестування в економіку країни та розподіл отриманого доходу між учасниками фонду.

Законодавче регулювання пенсійного забезпечення громадян України визначається Законами України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” № 1058-IV¹ та “Про недержавне пенсійне забезпечення” № 1057-IV від 09.07.2003, які набули чинності з 1 січня 2004 р.

Відповідно до ст. 2 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” № 1058-IV в Україні передбачено створення трирівневої системи державного пенсійного забезпечення².

У цій статті охарактеризовано структуру системи пенсійного забезпечення в Україні, яка схематично показана на рис. 1.

ПЕНСІЙНА СИСТЕМА УКРАЇНИ		
Система загальнообов’язкового державного пенсійного страхування		Система недержавного пенсійного забезпечення
Солідарна	Накопичувальна	Накопичувальна

Рис. 1. Структура системи пенсійного забезпечення в Україні

Складено автором.

На першому рівні – солідарна система загальнообов’язкового державного пенсійного страхування, яка ґрунтується на принципах солідарності й субсидування, – виплата пенсій та надання соціальних послуг здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду. У реформованій солідарній системі розмір пенсій залежить від розміру заробітної плати, з якої сплачувалися страхові внески, і страхового стажу.

Другий рівень – накопичувальна система загальнообов’язкового державного пенсійного страхування, що ґрунтується на принципах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді. Облік коштів

¹ Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування : закон України від 09.07.2003 № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

² Там само.

здійснюватиметься на індивідуальних пенсійних рахунках громадян, на користь яких ці перерахунки зроблені. Ці кошти інвестуватимуться в економіку країни з метою отримання інвестиційного доходу й захисту від інфляційних процесів. Накопичувальні кошти є власністю громадян. Виплати з Накопичувального фонду здійснюються додатково до загальнообов'язкових пенсійних виплат.

Третій рівень – система недержавного пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на принципах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень для отримання громадянами додаткових пенсійних виплат за рахунок відрахувань на недержавне пенсійне забезпечення та інвестиційного доходу, нарахованого на пенсійні активи.

Одночасне функціонування всіх трьох рівнів забезпечує стабільність пенсійної системи, оскільки вирівнює ймовірні на кожному рівні демографічні й фінансові ризики.

Згідно зі ст. 1 Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення” № 1057-IV від 09.07.2003, недержавний пенсійний фонд – юридична особа, створена відповідно до цього Закону, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та проводить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам названого фонду у визначеному цим Законом порядку³.

У світі НПФ поділяють на автономні та неавтономні⁴. Автономні НПФ визначаються як незалежні юридичні особи, відмінні від страхових компаній та інших фінансових установ, або відокремлена сукупність активів без статусу юридичної особи, які використовуються для пенсійного забезпечення і здійснення відповідних виплат.

Автономні НПФ діють у всіх країнах Організації економічного співробітництва та розвитку, за винятком Словаччини і Туреччини, де законодавство не передбачає таких утворень. Усі автономні пенсійні фонди мають орган управління чи адміністратора, який є особою (особами), відповідальною за здійснення операцій фонду. Орган управління може бути внутрішнім чи зовнішнім залежно від юридичної форми організації фонду. Він виконує оперативні завдання самостійно або делегує їх здійснення іншим особам, зокрема таким надавачам послуг, як консультанти, актуарії, управляючі активами.

Неавтономні пенсійні фонди складаються з резервів чи інших активів, які юридично не відокремлені від вкладника чи адміністратора, та інших активів, власниками яких є вкладники.

У світовій практиці є два типи автономних пенсійних фондів:

- інституційний тип, у якому фонд є незалежною юридичною особою з правоздатністю і дієздатністю;

---

³ Про недержавне пенсійне забезпечення : закон України від 09.07.2003 № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

⁴ Marossy A. Pension fund governance / A. Marossy, J. Yermo [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oecd.org/dataoecd/22/2/276794.pdf>.

- контрактний тип, у якому пенсійний фонд складається з юридично відокремленої сукупності активів без право- і дієздатності.

Інституційні фонди мають внутрішні органи управління. Контрактні фонди управляються зовнішніми особами, якими можуть бути стандартна фінансова установа або спеціалізована компанія з управління пенсійним фондом, активи котрої юридично відокремлені від активів, що становлять пенсійний фонд.

За правовим титулом, на якому пенсійні активи належать чи не належать учасникам пенсійного фонду, інституційні фонди поділяють на створені у:

- корпоративній формі – якщо пенсійні активи належать учасникам на певному титулі. Орган управління є внутрішнім, переважно це рада директорів. Такими є НПФ в Угорщині, Бельгії, Італії, Швейцарії, Мексиці, Австрії та Чеській Республіці;
- засновницькій формі – якщо учасники не мають правового титулу щодо активів пенсійного фонду, за винятком, можливо, випадків банкрутства вкладника. Водночас учасники отримують прибуток від інвестування таких активів і можуть володіти правами стосовно прибутку, який отримує пенсійний фонд. Орган управління також є внутрішнім. Окремі пенсійні фонди таких видів діють у Бельгії, Італії, Швейцарії, Данії, Фінляндії, Нідерландах і Швеції;
- трастовій формі – якщо права на пенсійні активи передаються на праві довірчої власності довіреним, які управляють фондом. Довірені повинні управляти трастовими активами лише в інтересах учасників фонду, які отримують прибутки від інвестування активів. Основним принципом при організації фондів таких видів є те, що активи, передані довіреному на праві довірчої власності одними довірителями, мають бути відокремлені від активів, переданих іншими довірителями, і від активів самого довіреного. Усі країни англосаксонської правової сім'ї (Австралія, Канада, Ірландія, Нова Зеландія, Великобританія, США) передбачають трасти як єдино можливу правову форму існування пенсійних фондів.

Пенсійні фонди контрактного типу можуть створюватися у двох правових формах:

- індивідуальній, відповідно до якої учасники володіють певним правовим титулом щодо пенсійних активів. Закриті й відкриті пенсійні фонди Польщі, Португалії, Іспанії та відкриті пенсійні фонди Італії засновуються у такій формі. У Польщі та Португалії пенсійними фондами управляють компанії з управління пенсійними фондами, виключним видом діяльності яких саме і є управління пенсійними фондами. В Італії та Іспанії в ролі управляючої компанії може виступати вже існуюча фінансова компанія, наприклад, банк або страхова компанія;
- колективній, відповідно до якої учасники є одержувачами прибутку від інвестування пенсійних активів. Окремі пенсійні фонди такого виду діють у Республіці Корея та Японії.

Згідно з наведеною класифікацією, НПФ України є автономними, інституційними, оскільки є юридичними особами, та створеними у корпоративній формі, бо пенсійні активи належать учасникам на праві власності. У ст. 6 Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення” передбачено створення трьох видів недержавних пенсійних фондів: відкритий пенсійний фонд; корпоративний пенсійний фонд; професійний пенсійний фонд⁵.

Відкритий пенсійний фонд (ВПФ) – недержавний пенсійний фонд, засновниками якого можуть бути будь-які юридичні особи (крім тих, діяльність котрих фінансується за рахунок Державного бюджету України чи місцевих бюджетів). Вкладниками ВПФ є будь-які юридичні чи фізичні особи, учасниками ВПФ – будь-які фізичні особи незалежно від місця і характеру їх роботи.

У недержавному пенсійному фонді його учасники можуть бути водночас і вкладниками.

Переваги відкритого пенсійного фонду такі:

- вкладниками є будь-які юридичні чи фізичні особи, незалежно від місця і характеру їх роботи;
- підприємство може самостійно визначати порядок сплати і розрахунку внесків на користь кожного учасника;
- у разі припинення сплати підприємством пенсійних внесків до ВПФ не обов’язково повідомляти про таке рішення відповідний уповноважений державний орган;
- підприємство може встановлювати розмір пенсійних внесків залежно від стажу чи віку працівника, сплачувати внески можна диференційовано – на користь визначених груп чи окремих працівників;
- учасники ВПФ мають право залишатися його учасниками у разі припинення здійснення пенсійних внесків на користь фонду.

Корпоративний пенсійний фонд (КПФ) – недержавний пенсійний фонд, засновниками якого можуть бути одна або декілька юридичних осіб – роботодавців, до яких можуть приєднуватися роботодавці-платники.

Вкладниками КПФ можуть бути засновники, роботодавці-платники (бюджетні установи – в особливому порядку), працівники засновників і роботодавців-платників, учасниками КПФ – тільки фізичні особи, що перебувають (перебували) у трудових відносинах з роботодавцями-засновниками і роботодавцями – платниками такого фонду.

Особливості корпоративного пенсійного фонду:

- рішення про створення корпоративного пенсійного фонду, затвердження статутних документів, будь-які зміни, внесені до статуту чи пенсійних схем фонду, мають узгоджуватися з трудовим колективом і бути записані в колективному договорі;
- засновниками чи роботодавцями – платниками КПФ можуть бути роботодавці – юридичні особи, які здійснюють свою діяльність беззбитково не менше ніж упродовж одного фінансового року, крім випадків реорганізації юридичної особи;

---

⁵ Про недержавне пенсійне забезпечення : закон України від 09.07.2003 № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

- підприємство-засновник (чи роботодавець-платник, що приєднався) зобов'язане здійснювати відрахування на користь усіх своїх працівників як відсоток від їхньої заробітної плати;
- роботодавець має право застосовувати прогресивну шкалу відсотків відрахувань щодо суми заробітної плати залежно від віку працівників і (чи) від їхнього стажу роботи на цьому підприємстві зі встановленням однакового відсотка відрахувань пенсійних внесків для кожної визначеної групи працівників;
- засновники чи роботодавці – платники К ПФ не можуть бути зберігачем, аудитором, компанією з управління активами та адміністратором фонду, крім випадків, передбачених Законом України “Про недержавне пенсійне забезпечення”;
- перериваючи трудові відносини з підприємством – засновником чи роботодавцем – платником К ПФ, особа втрачає право залишатися учасником такого фонду і має перевести всі свої кошти з цього фонду в будь-який відкритий пенсійний фонд, страхову компанію чи банківську установу.

Засновники чи платники К ПФ мають право тимчасово (на термін до одного року) припинити сплату пенсійних внесків, погодивши це з відповідним уповноваженим державним органом і повідомивши учасників фонду. Якщо сплату внесків не буде відновлено, засновники К ПФ мають вийти зі складу засновників, а платники – розірвати договір про участь у К ПФ. Фонд підлягає ліквідації, якщо в К ПФ був один засновник.

Професійний пенсійний фонд (П ПФ) – недержавний пенсійний фонд, засновниками якого можуть бути об'єднання юридичних осіб – роботодавців, об'єднання фізичних осіб, включаючи професійні спілки, або фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності.

Вкладниками П ПФ можуть бути засновники, юридичні або фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності, визначеної в статуті професійного пенсійного фонду, учасниками П ПФ – виключно фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності, визначеної в статуті фонду.

Особливості професійного пенсійного фонду:

- підприємство не може стати вкладником П ПФ, якщо рід діяльності потенційних учасників не відповідає формулюванню, прописаному в статуті фонду;
- засновники П ПФ не можуть бути зберігачем, аудитором, компанією з управління активами та адміністратором фонду, крім випадків, передбачених Законом України “Про недержавне пенсійне забезпечення”.

Юридичні особи, що входять до складу засновників П ПФ, мають право прийняти рішення про тимчасове припинення сплати пенсійних внесків із власних коштів на період до одного року. Таке рішення необхідно погодити з відповідним уповноваженим державним органом, повідомити всіх учасників, компанію з управління активами, адміністратора пенсійного фонду і зберігача. Якщо в колективному договорі було передбачено сплату таких

пенсійних внесків, умовою ухвалення рішення також є внесення відповідних змін до нього.

У разі якщо після закінчення року з дня припинення сплати внесків засновник ППФ не відновлює їхню сплату з власних коштів, він зобов'язаний вийти зі складу засновників фонду.

Організаційно-правовий механізм функціонування недержавних пенсійних фондів в Україні наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Організаційно-правовий механізм функціонування
недержавних пенсійних фондів в Україні**

Орган	Основні повноваження
Збори засновників НПФ	1. Погодження змін до статуту пенсійного фонду. 2. Затвердження підсумків роботи пенсійного фонду
Рада НПФ	1. Щорічний аналіз ефективності інвестиційної діяльності та визначення доцільності внесення змін до інвестиційної декларації з урахуванням пропозицій, поданих особами, що здійснюють управління активами. 2. Звітування про діяльність пенсійного фонду перед зборами засновників фонду. 3. Заслуховування звіту про діяльність адміністратора, осіб, які здійснюють управління активами НПФ, зберігача та прийняття рішення щодо їх звітів. 4. Здійснення контролю за цільовим використанням активів пенсійного фонду
Адміністратор НПФ	1. Ведення персоніфікованого обліку учасників. 2. Складання звітності у сфері НПЗ, ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності пенсійного фонду відповідним органам. 3. Забезпечення здійснення пенсійних виплат учасникам фонду

Складено за: Про недержавне пенсійне забезпечення : закон України від 09.07.2003 № 1057-IV. – Ст. 16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Недержавний пенсійний фонд створюється на підставі рішення засновників і не має на меті отримання прибутку для його подальшого розподілу між засновниками. Отриманий прибуток розподіляється тільки між учасниками НПФ.

Згідно зі ст. 1 Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення” метою діяльності НПФ є накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснення пенсійних виплат учасникам фонду⁶. Ю. В. Вітка зазначає: “...правильніше говорити про мету, що полягає в накопиченні пенсійних активів та здійсненні пенсійних виплат учасникам НПФ на підставах і

⁶ Про недержавне пенсійне забезпечення : закон України від 09.07.2003 № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

в порядку, встановлених законом”⁷. Ми поділяємо думку О. О. Горбачової⁸, яка вважає, що більш правильним є визначення в Законі, адже пенсійні активи складаються з пенсійних внесків та інвестиційного доходу (збитку) від їх розміщення на фінансовому ринку. На її думку, термін “накопичення” у разі отримання збитку від інвестування пенсійних активів застосовувати не можна.

Для забезпечення діяльності пенсійний фонд користується послугами професійних організацій, визначених Законом України “Про недержавне пенсійне забезпечення”, якими є:

- адміністратор пенсійного фонду;
- компанія з управління активами;
- зберігач пенсійного фонду.

Обслуговуючі організації надають послуги пенсійному фонду на підставі укладених з радою пенсійного фонду в письмовій формі договорів про:

- адміністрування;
- управління активами;
- обслуговування пенсійного фонду зберігачем.

Між організаціями, що обслуговують пенсійний фонд, є чіткий розподіл функцій, повноважень і відповідальності. Участь у НПФ передбачає укладання пенсійного контракту адміністратором від імені пенсійного фонду і вкладниками, а також договору на виплату недержавної пенсії з учасниками.

Кошти вкладників і учасників інвестуються з метою одержання інвестиційного доходу і захисту від інфляційних процесів.

Схема функціонування НПФ показана на рис. 2.

Пенсійні активи – активи пенсійного фонду, страхової організації, банківської установи, сформовані відповідно до Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення”, за рахунок яких здійснюються пенсійні виплати.

Склад активів пенсійного фонду:

- активи в грошових коштах;
- активи в цінних паперах;
- інші активи згідно з чинним законодавством України.

Пенсійні активи, що накопичуються в пенсійному фонді, можуть бути використані виключно для цілей інвестиційної діяльності пенсійного фонду, виконання зобов’язань пенсійного фонду перед його учасниками та оплати витрат, пов’язаних зі здійсненням недержавного пенсійного забезпечення.

⁷ Вітка Ю. В. Недержавні пенсійні фонди: особливості цивільно-правового статусу: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Ю. В. Вітка; Нац. ун-т “Києво-Могилянська академія”. – К., 2008. – 252 с.

⁸ Горбачова О. О. Особливості правосуб’єктності недержавного пенсійного фонду в цивільному праві України / О. О. Горбачова // Проблеми цивільного та підприємницького права в Україні. – 2010. – № 4. – С. 190–194.

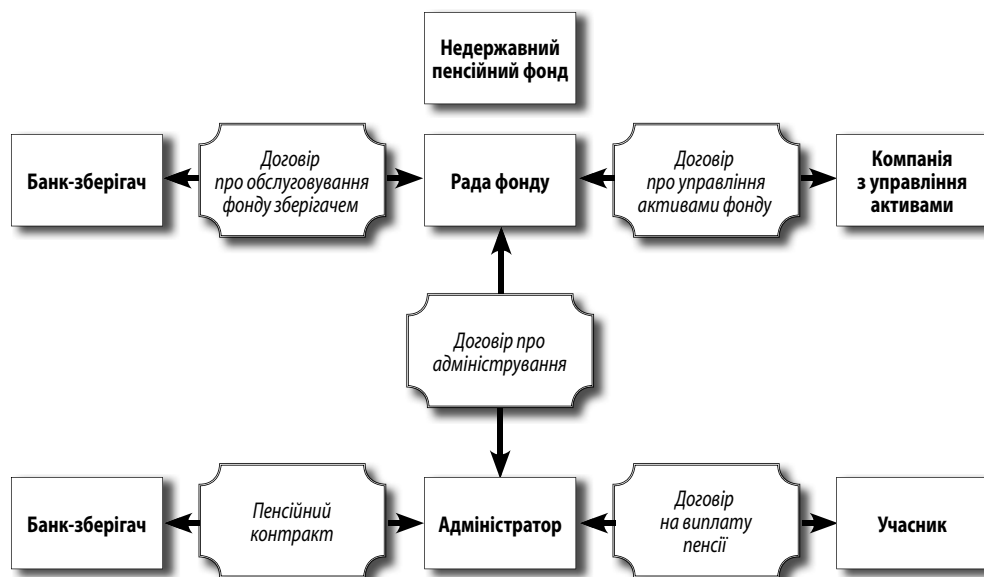

Рис. 2. Схема функціонування НПФ

Складено автором.

Активи пенсійного фонду інвестуються відповідно до вимог чинного законодавства України та інвестиційної декларації пенсійного фонду з метою отримання доходу на користь учасників пенсійного фонду.

Основною вимогою до інвестиційного портфеля НПФ є його диверсифікованість як фактор забезпечення надійності пенсійних активів та їх прибуткового вкладення. Законом України “Про недержавне пенсійне забезпечення” встановлено загальні обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами НПФ (табл. 2).

З метою забезпечення ефективного використання пенсійних активів необхідно на законодавчому рівні переглянути нормативи інвестування, підвищити рівень кваліфікації працівників компаній з управління активами, які в сучасних ринкових умовах будуть здатні сформувати таку структуру активів інвестицій НПФ, що забезпечить отримання максимального інвестиційного доходу на вкладений капітал.

Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні ефективно функціонуватиме завдяки розвитку законодавчої та нормативно-правової бази, стимулюванню вкладників для участі у цій системі, формуванню дієвого механізму захисту пенсійних накопичень.

Дослідивши проблеми функціонування недержавних пенсійних фондів в Україні, слід наголосити на негнучкому регулюванні у сфері організаційно-правових форм, у яких можуть діяти НПФ. З історичних суб’єктивних причин українські НПФ законодавчо зобов’язані створюватися та функціонувати у формі некомерційних організацій. Цей аспект пояснюється підвищеною соціальною значущістю й соціальною відповідальністю НПФ.

Обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами

Активи НПФ	Встановлені законодавством нормативи, % від загальної вартості пенсійних активів
Грошові кошти, розміщені на вкладних (депозитних) рахунках	40
Кошти на поточному рахунку	40
Цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України	50
Цінні папери, дохід за якими гарантовано Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства	20
Акції українських емітентів	40
Облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України	40
Об'єкти нерухомості	10
Банківські метали	10
Активи, не заборонені законодавством України	5

Джерело: Про недержавне пенсійне забезпечення: закон України від 09.07.2003 № 1057-IV. – Ст. 49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

На нашу думку, збереження жорстких вимог щодо некомерційного характеру НПФ перешкоджає їх повноцінному розвитку, а саме:

- спостерігається відсутність стимулів менеджменту фондів до підвищення ефективності своєї діяльності, навіть навпаки – можуть з'явитися стимули до використання ресурсів фонду у власних інтересах;
- є ймовірність перешкоджання залученню капіталу фондами, без чого складно опанувати нові технології, наймати кваліфікованих спеціалістів, здійснювати маркетинг і т. ін.

Слід зазначити, що через некомерційний характер НПФ не здійснюється контроль власника за загальною ефективністю інвестицій, а оскільки вкладник і учасник є різними особами, ускладнюється клієнтський контроль за отриманням достатнього доходу. Найоптимальнішим варіантом є трансформація НПФ у комерційні організації, за умови якнайшвидшого ухвалення Закону України “Про недержавні пенсійні фонди” з поетапним включенням та збереженням двох принципів:

- відокремленого обліку пенсійних резервів і майна для забезпечення статутної діяльності НПФ;
- права НПФ відраховувати собі визначений відсоток від заробленого інвестиційного прибутку з пенсійних резервів.

Некомерційний статус НПФ також не дозволяє створити в ньому й повноцінну систему корпоративного управління, оскільки механізм форму-

вання Ради фонду, її повноваження відображаються тільки у статуті НПФ, а не прописані законодавчо. На практиці це може призводити до “перекосів” у корпоративному управлінні фондом. На нашу думку, слід законодавчо розширити права та обов’язки Ради фонду, зробити чіткішим її статус, прописавши в законі хоча б диспозитивні норми, зокрема:

- детальні повноваження Ради фонду;
- порядок прийняття рішень та можливості їх оскарження;
- порядок зміни складу вказаного органу.

Отже, можливість комерціалізації НПФ (шляхом перетворення старих фондів або створення нових в іншій організаційно-правовій формі – наприклад, у вигляді господарського товариства) була б корисною для розвитку цієї галузі. Водночас перехід має бути поетапним (плавним), а не перетворитися на примусове масове переведення в нову форму.